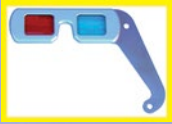

221

Jaargang 2021

3D-Bulletin

Nederlandse Vereniging voor Stereofotografie

3D-Bulletin 221, 2021-3

INHOUDSOPGAVE

4 Redactioneel

- 4 3D-Bulletin 221
Dennis Boersma

6 Verenigingsnieuws

- 6 Verslag NVvS-Onlinebijeenkomst #6
30 juni 2021
Dennis Boersma
- 8 Verslag van de algemene ledenvergadering op 30 juni 2021
Sophieke Nijhuis-Bouma
- 15 Competitieregels NVvS
Het projectieteam
- 16 Mededelingen Bibliotheek NVvS
Sophieke Nijhuis-Bouma
- 17 Stereo World Online Archief
Dennis Boersma

19 Verenigingsdagen

- 18 Routebeschrijving 't Visnet
Ledenmutaties / NVvS-e-groep
Jan Broeders
- 19 Programma verenigingsdag 206 en 207
Verenigingsdata 2021 & 2022
John Klooster

20 Driedimensionaal

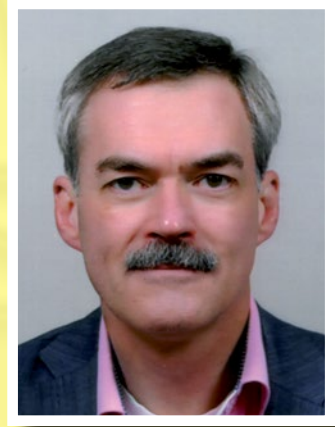
- 20 Mijn haat-liefdeverhouding met
hyperstereo's
Job van de Groep
- 27 De Hollandse Waterlinies door een
andere bril – Stand van zaken (6)
Job van de Groep
- 32 StereoData Maker 3.0
Jes Spoelstra
- 36 Autostereoscopische schermen
Dennis Boersma
- 38 De Looking Glass Portrait
Dennis Boersma
- 46 De Leia Lume Pad
Dennis Boersma
- 50 Looking Glass of Leia Lume Pad?
Dennis Boersma
- 51 Dieptekaarten met Lightfield Studio
Dennis Boersma
DVDFab Blu-ray Copy
Theo de Klerk
- 52 Co de Camerakoppelaar (deel 4)
Gert-Jan Wolkers

58 Content / Wegwijzer

59 Vraag & Aanbod

Redactioneel

3D-Bulletin 221

Voor u ligt alweer de laatste reguliere editie van dit jaar. Ja, het is de bedoeling dit jaar nog een extra editie in de serie 'Uitgelicht' te doen verschijnen. Dit als kleine compensatie voor de afgelaste verenigingsdagen eerder dit jaar. Zie ook het verslag van de online ALV. Bij voldoende belangstelling zullen we eind september weer bij elkaar komen in 't Visnet in Huizen.

In de eerste helft van dit jaar zijn wel een aantal onlinebijeenkomsten gehouden. Tijdens een van deze bijeenkomsten vertelde Jes Spoelstra over zijn ervaringen met het testen van StereoData Maker voor zijn camera's. Op mijn verzoek heeft hij hier een artikel over geschreven.

De Hollandse Waterlinies staan nu officieel op de Unesco Werelderfgoedlijst en de 3D-fototentoonstelling "De Hollandse Waterlinies door een andere bril" is officieel geopend. Hulde aan Job van de Groep en alle andere leden voor hun bijdrage. Zie het verslag van Job over de opening.

Na een oproep in Stereoscopy, het blad van de ISU, om informatie en foto's over hyperstereo aan te leveren had Job daar een artikel over geschreven. Voor de ISU-leden te lezen in het binnenkort te verschijnen nummer 125 (het eerste nummer van 2021; als uw ISU-Landenvertegenwoordiger excuses voor de vertraging, de redacteur doet zijn best de achterstand in te lopen). Nadat Job het artikel aan mij gestuurd had met het verzoek te helpen met de vertaling besloot ik het ook in dit 3D-Bulletin op te nemen. Benieuwd welke het eerst bij u in de bus ligt.

Heeft u Blu-rayschijfjes met mooie 3D-films maar met een foute regiocode waardoor ze niet af te spelen zijn dan heeft Theo de Klerk daar een oplossing voor.

Gert-Jan Wolkers beschrijft weer twee paren door Co van Ekeren gekoppelde camera's. Dit keer de Sony H1 en de Sony H5.

Tenslotte nog een aantal artikelen van mijn eigen hand. Door de coronamaatregelen waren mijn reisbestemmingen vorig jaar en dit jaar vervallen. Op de planning stonden de conventies van de Stereoscopic Society in het VK, de 3D-Con in de VS en het ISU-Congres in Tsjechië. En met alle reisbeperkingen had ik ook geen alternatieve bestemmingen. Als gevolg bleef mijn vakantiebudget op de bank staan. Toen ik de aankondiging van de Looking Glass Portrait bij Kickstarter zag leek mij dat een aardige alternatieve besteding van dat geld. Datzelfde gold voor de Leia Lume Pad waar ik tijdens internationale onlinebijeenkomsten positieve opmerkingen over had gehoord. Overeenkomst tussen beide producten is dat ze een autostereoscopisch scherm hebben. Je kunt dus stereoscopische diepte zien zonder verdere hulpmiddelen zoals een brilletje. De Lume Pad is een tablet met 3D-scherm en een eerdere versie van de Looking Glass heb ik al eens op een Open Dag laten zien. Ik heb er de afgelopen maanden mee geëxperimenteerd. Beschrijvingen van beide producten en mijn ervaringen heb ik in een aantal artikelen verwerkt.

Ondersteunende software voor de Lume Pad voor op de pc en Mac kan ook als u geen Lume Pad heeft dieptekaarten maken voor 2D-foto's. Deze vrij te downloaden software is nog in de ontwikkelfase en ik durf niet te zeggen of dat in de toekomst zo blijft.

Voor nu weer veel lees- en kijkplezier.

Dennis Boersma

Verenigingsnieuws

Verslag NVvS-Onlinebijeenkomst #6 30 juni 2021

Zoals in het vorige 3D-Bulletin aangekondigd begon deze onlinebijeenkomst met de algemene ledenvergadering. Het verslag hiervan vindt u op pagina 8 in dit 3D-Bulletin. Na een korte pauze volgden de stereobeelden. Traditiegetrouw begonnen we met een serie van Roland De Raeve. Dit keer had hij gekozen voor het thema 'Perspectief'. In deze serie foto's gaan parallelle lijnen van spoorrails, bollenvelden, gangen en trappen richting verdwijnpunt (zie pagina 7). Als begeleidende muziek had Roland gekozen voor het bekende thema uit de film Amélie.

De Olympische Spelen die in 2012 in Londen werden gehouden werden deels in 3D op televisie uitgezonden. Gerard de Boer had polarisatiefilters voor zijn 3D-camera gezet en zo opnames gemaakt. Om alvast in de stemming te komen voor de Olympische Spelen in Tokio had hij een aantal clips in een video samengevoegd. In deze video zaten stukjes uit de finale tennis heren enkel tussen Andy Murray en Roger Federer (zie foto hieronder), daarna badminton tussen China en Zuid-Korea en tot slot synchroonzwemmen van het Chinese duo Huang Xuechen en Liu Ou.

Theo van Dam had weer een aantal foto's van het mooie Twente ingezonden. Dit varieerde van close-ups van bloemen tot vergezichten over weilanden en graanvelden (zie pagian 14).

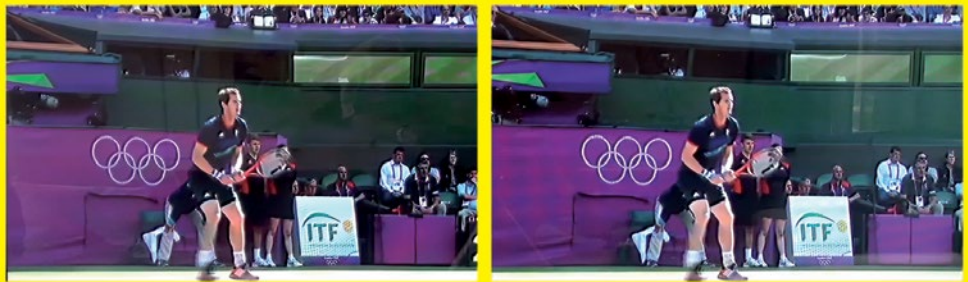
Kees Kloosterboer toonde een show over een wandeling in de Franse Pyreneeën, gemaakt tijdens een vakantie in 2010.

Trouwe lezers van het 3D-Bulletin weten dat Job van de Groep de afgelopen jaren druk is geweest met het verzamelen van foto's van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam om daar een 3D-foto-expositie uit samen te stellen. Het heeft even geduurd maar uiteindelijk is de reizende 3D-fototentoonstelling **De Hollandse Waterlinies door een andere bril** op 25 juni officieel geopend. Foto's van Job van de Groep, Jeroen de Wijs en Jes Spoelstra gaven een indruk van de feestelijkheden (zie ook het artikel op pagina 27).

In 2019 heb ik de luchtmachtdagen op vliegbasis Volkel bezocht. Hier waren zowel oude als moderne vliegtuigen te zien, op de grond en in de lucht. Hieronder ook de nieuwste F35 Joint Strike Fighter van de Koninklijke Luchtmacht (tweede foto op pagina 5). De serie foto's werd afgesloten met een stereovideo van enkele spectaculaire stunts van de Red Arrows, het demonstratieteam van de Britse Royal Air Force.

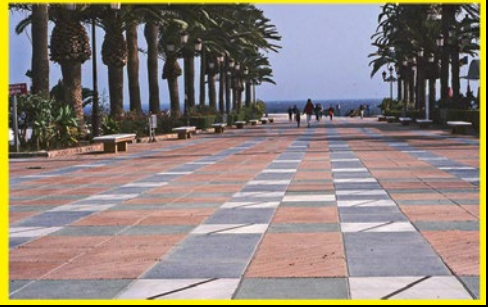
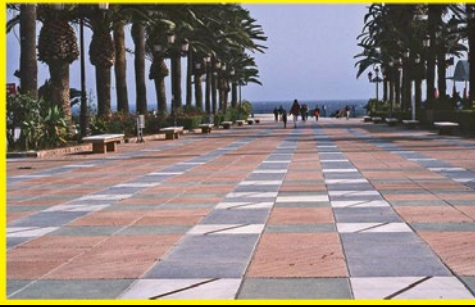
De avond werd afgesloten met een impressie van Rotterdam uit 2007 van Kees Kloosterboer.

Dennis Boersma

Afbeelding 1. 3D-registratie van de Olympische Spelen in Londen (BBC/Gerard de Boer).

"Perspectief" door Roland De Raeve

Verslag van de online algemene ledenvergadering op 30 juni 2021

1. Opening

De voorzitter Dennis Boersma opent na een uitleg over de digitale stemprocedure om 20.15 uur deze online-ALV, met een hartelijk welkom aan de 16 deelnemende leden inclusief de bestuursleden en de ereleden Jaap van Loon en Gert-Jan Wolkers. De stukken voor deze ALV zijn gepubliceerd op het besloten deel van website.

De leden die de vereniging sinds de vorige ALV ontvallen zijn, worden herdacht met een moment van stilte. Dit zijn:

- Rinus Alberti te Bilthoven (overleden op 4 januari 2020)
- Harry zur Kleinsmiede te Eeserveen (overleden op 5 februari 2020)
- Cees Meijning te Delfgauw (overleden op 19 februari 2020)
- Jos Post te Groningen (overleden in 2020)
- N. de Kater te Kortgene (overleden in de zomer 2020)
- D. Zwakenberg te Leidschendam (overleden op 25 november 2020)
- Henny Joostens te Enschede (overleden op 10 december 2020)
- Cor van Esch te Oosterhout (overleden op 20 december 2020)
- Bern Dons (overleden op 6 februari 2021)
- Wim van Keulen (overleden op 20 februari 2021)

2. Vaststellen agenda

De agenda en toelichting daarop is meegezonden met het 3D-Bulletin 220 en is geplaatst op het ledendeel van de website. De agenda wordt door de vergadering vastgesteld.

3. Verslag ALV 2020 door de secretaris

Het verslag van de ALV 2020 is gepubliceerd in 3D-Bulletin 217 en is beschikbaar op het ledendeel van de website. Het verslag wordt zonder verder commentaar goedgekeurd.

4. Ingezonden stukken

Er zijn geen ingezonden stukken.

5. Jaarverslag 2020 door de secretaris

De leden is verzocht het jaarverslag dat is opgesteld door de secretaris Sophieke Nijhuis en beschikbaar is op het ledendeel van de website, voor de vergadering door te nemen.

Een bijzonder jaar

In januari begon het verenigingsjaar zoals veel voorgaande jaren. In maart kwam Nederland in de ban van het coronavirus, zo ook de NVvS. Allerlei geplande activiteiten konden niet doorgaan, maar er werd met succes gezocht naar andere vormen om toch de stereo-hobby levend te houden. In het onderstaande is aangegeven hoe de NVvS de coronacrisis in 2020 heeft weten te overleven.

Verenigingsdagen

Er werden in totaal twee verenigingsdagen gehouden. De verenigingsdag in januari begon zoals gebruikelijk met de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering (ALV) waarbij inclusief het bestuur 33 leden aanwezig waren. Het middagprogramma werd bezocht

door zo'n 40 mensen. De verenigingsdagen in maart en juni werden vanwege de coronacrisis afgelast. De Minute of Fame-competitie als gebruikelijk programmaonderdeel van de verenigingsdag in mei/juni kwam hierdoor te vervallen, maar een andere reden daarvoor was het geringe aantal inzendingen. In september kon er coronaproof oftewel in een 1,5 m opstelling een verenigingsdag worden gehouden. Dit was uiteraard niet zoals gebruikelijk de Open dag, maar voor de 26 aanwezigen was het goed om elkaar weer eens live te zien. De verenigingsdag in november moest wel weer worden gecancelled. De Stereofotocompetitie die doorgaans voor die dag op het programma staat, ging wel door zij het dat op een latere datum in een onlinebijeenkomst de inzendingen de revue passeerden.

Van de verenigingsdagen in Huizen heeft Sophieke Nijhuis hiervan verslag gedaan in het 3D-Bulletin.

Onlinebijeenkomsten

Op 31 oktober, 21 november en 29 december werden er Onlinebijeenkomsten gehouden. Via Zoom konden leden deelnemen aan virtuele bijeenkomsten waarbij 3D-beelden werden getoond die als anaglif met een rood-cyaanbril of via een stereokijker als side-by-side te bekijken zijn. Ook was er gelegenheid om met elkaar het gesprek aan te gaan over de getoonde beelden. Per bijeenkomst namen 25-30 personen deel, waarbij het voor leden voor wie de komst naar Huizen een brug te ver is, nu mogelijk was om een verenigingsbijeenkomst bij te wonen. De bijeenkomst van 29 december stond geheel in het teken van Stereofotocompetitie 2020. Acht leden hadden in totaal 56 foto's aangemeld. De jury bestond uit Roland De Raeve en Gerard Coumou en die kwam tot een gedeelde eerste plaats voor Robert van den Brink en Theo van Dam. De derde plaats was voor Kees Kloosterboer. Aan de winnaars wordt de traditionele oorkonde per post toegestuurd. Dit jaar konden leden online de inzendingen bekijken en via een stemformulier hun top 3 aangeven voor de publieksprijs. Deze ging naar Robert van den Brink. Het juryverslag en een selectie van de ingezonden foto's van deze stereofotocompetitie zijn opgenomen in 3D-Bulletin 219. Voor het 3D-Bulletin maakte Dennis Boersma een verslag van de Onlinebijeenkomsten.

Ledenaantal

Het ledenaantal is t.o.v. eind 2019 met 3 leden gedaald tot 272 leden eind 2020 (incl. vier ereleden). Als vereniging hebben we door overlijden afscheid moeten nemen van 8 leden. In 2020 hebben 7 leden aangegeven hun lidmaatschap in 2021 niet te willen voortzetten. Daartegenover staat het aantal van 9 nieuwe leden dat zich in 2020 heeft aangemeld. Al met al is het ledenaantal vergeleken met tien jaar geleden afgenomen met zo'n 120 leden. Tijdens de ALV in januari 2020 of daarna kon aan 10 leden het gouden speldje voor het 25-jarig lidmaatschap worden uitgereikt of toegestuurd.

3D-Bulletin

In het verslagjaar verschenen er drie edities van ons verenigingsblad met veel 3D-afbeeldingen naast de meer inhoudelijke informatie. Dank aan hoofdredacteur Dennis Boersma die ook in 2020 erin slaagde steeds tijdig een fraai 3D-Bulletin te laten bezorgen bij de leden.

Als "compensatie" voor de afgelaste verenigingsdagen ontvingen in december 2020 alle leden bij hun contributiebrief de speciale editie van het 3D-Bulletin met de titel Compositie in Stereo, een publicatie gebaseerd op eerder verschenen artikelen van Ingo Ton in het 3D-Bulletin. In 2019 was deze uitgave al in pdf-formaat op het afgeschermd deel van de NVvS-website geplaatst.

NVvS-nieuwsbrief en e-groep

Als aanvulling op het plaatsen van berichten op de NVvS-website en/of de NVvS e-groep bij Yahoo Groups, is in 3D-Bulletin 218 de mededeling gedaan dat er zal worden gestart met een NVvS-Nieuwsbrief. Hiermee kunnen leden snel van relevante informatie worden voorzien. In het derde kwartaal van 2020 zijn 5 nieuwsbrieven uitgebracht. Onderwerpen hierin waren de Onlinebijeenkomsten incl. een uitleg over het gebruik van Zoom, de Stereofotocompetitie 2020 en de beëindiging van de NVvS e-groep bij Yahoo. Deze e-groep wordt voortgezet bij Groups.io. Inmiddels hebben zich 78 leden geabonneerd op de NVvS-Nieuwsbrief en hebben zich 23 leden aangemeld voor de NVvS e-groep bij Groups.io.

Bibliotheek

Tijdens de verenigingsdagen in Huizen staat in de projectiezaal de NVvS-bibliotheekkast waaruit boeken kunnen worden geleend.

De collectie van de NVvS-bibliotheek omvat ruim tweehonderd titels. In 2020 werden door schenking twee boeken aan de collectie toegevoegd. Door het geringe aantal verenigingsdagen in 2020 was er geen uitleen van boeken. De bibliotheekcatalogus staat op de verenigingswebsite, zodat lenen ook mogelijk is zonder komst naar Huizen. Een berichtje aan de bibliothecaris is hiervoor voldoende. Er werden geen overtollige boeken uit de bibliotheekcollectie afgestoten.

Website

De website van de vereniging wordt door veel leden o.a. bezocht om het programma van de komende verenigingsdag bekijken. Sinds december 2018 heeft de website een afgeschermd gedeelte dat alleen voor leden toegankelijk is. Hierop wordt informatie gepubliceerd die alleen voor leden bedoeld is. Op pagina 2 van het meest recente 3D-Bulletin staan de gebruikersnaam en het actuele wachtwoord vermeld.

Regionale bijeenkomsten

Naast de landelijke bijeenkomsten in Huizen, vinden er in de regio's Twente, Noord, Midden (voorheen 't Gooi) en West ook bijeenkomsten plaats. Maandelijks of tweemaandelijks komen de leden van de regio's 's avonds bijeen voor het vertonen van series en onderlinge uitwisseling van ervaringen. Vanwege de coronacrisis konden vanaf maart deze bijeenkomsten geen doorgang meer vinden. Alleen Regio West schakelde over op onlinebijeenkomsten en schreef ook hierover in het 3D-Bulletin. In regio Midden kreeg een online-experiment geen structureel vervolg.

Activiteiten buiten de verenigingsdagen

Door de coronamaatregelen ging de Fotograficabeurs in Hilversum in het voorjaar en najaar niet door. Daardoor kon de NVvS daar niet worden gepromoot. Ook waren er geen 3D-activiteiten van leden op persoonlijke titel waarbij een breder publiek kennis kon maken met stereofotografie.

Activiteiten achter de schermen

Tijdens de ALV begin 2020 is met betrekking tot de formalisering van de relatie tussen de NVvS en de regiogroepen geconstateerd dat dit onderwerp eerst goed binnen de regio's moet worden besproken. De twee opties daarbij waren als formeel onderdeel van de NVvS of als onafhankelijke groep maar aan de NVvS gelieerd. Daarna zou in een buitengewone algemene ledenvergadering tijdens de verenigingsdag begin juni 2020 dit onderwerp worden afgerond. Vanwege het niet doorgaan van de verenigingsdagen was er geen buitengewone ALV, maar wel is er vanuit alle regiogroepen gekozen om een onafhankelijke groep te zijn.

6. Jaarverslag 2020 door de penningmeester

De leden is verzocht het financieel verslag dat is opgesteld door de penningmeester Jan Broeders en beschikbaar op het ledendeel van de website, voor de vergadering door te nemen. Door de afgelasting van drie verenigingsdagen is de zaalhuur lager dan begroot. Een deel van de besparing is besteed aan het extra 3D-Bulletin dat de leden in december 2020 hebben ontvangen. Er is een positief resultaat van € 796.

7. Verslag kascommissie

De kascommissie die voor het jaar 2020 de controle heeft uitgevoerd, bestond uit Hans Ketelaar en Jaap Hos. Het verslag van de kascommissie is beschikbaar op het ledendeel van de website. In dat verslag adviseert de kascommissie het bestuur decharge te verlenen voor het gevoerde financiële beleid. Met een meerderheid nemen de leden dit voorstel over.

8. (Her)verkiezing kascommissie

Jaap Hos heeft er één jaar opzitten en is beschikbaar voor een tweede jaar. Hans Ketelaar is na twee jaar aftredend. Peter Siero neemt als reservelid in 2020 zitting in de kascommissie voor 2021. Er hebben voorafgaand aan de vergadering geen leden zich aangemeld als reservelid van de kascommissie voor 2021 en daarna als lid voor 2022. Ook niemand van de deelnemers aan de online-ALV stelt zich hiervoor beschikbaar. Het bestuur zal daarom hiervoor zelf potentiële kandidaten gaan benaderen. Met een meerderheid van stemmen wordt ingestemd met de samenstelling van de kascommissie voor 2021.

9. Bestuurswisselingen

Jan Broeders is aan het eind van zijn termijn als penningmeester en is beschikbaar voor herverkiezing. Job van de Groep is aan het eind van zijn termijn als vicevoorzitter en is beschikbaar voor herverkiezing. Er zijn geen tegenkandidaten aangemeld.

De vergadering gaat met een meerderheid van stemmen akkoord met het bestuur in volgende samenstelling:

Voorzitter:	Dennis Boersma
Vicevoorzitter:	Job van de Groep
Secretaris:	Sophieke Nijhuis-Bouma
Penningmeester:	Jan Broeders
Adviseur:	Gert-Jan Wolkers

10. Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (WBTR)

De WBTR regelt de aansprakelijkheid van het bestuur, stelt eisen aan het voorkomen van een tegenstrijdig belang van een bestuurder en vraagt vast te leggen wie beslissingen mag nemen als geen van de bestuurders dit kan of mag. Hiervoor zullen aanpassingen van de statuten en het huishoudelijk reglement nodig zijn. Het bestuur zal op de ALV 2022 komen met voorstellen.

11. Toekomstplannen 2021

3D-Bulletin

De verschijningsfrequentie blijft 3 keer per jaar in papieren vorm, en op verzoek kunnen leden daarnaast ook een digitale versie krijgen. De voorzitter bedankt eenieder die het afgelopen jaar een bijdrage heeft geleverd aan de 3D-Bulletins. Zelf blijft hij dit jaar weer aan als redacteur. Tevens doet hij een oproep aan alle leden om bijdragen te (blijven) leveren. Het bestuur stelt voor een extra editie met als onderwerp 'Introductie in de Ste-

reofotografie' uit te geven. Als inhoud wordt hierbij gedacht aan: - De basisbeginselen van de stereofotografie - Hoe maak je een stereofoto - Hoe bewerk je een stereofoto in StereoPhoto Maker en COSIMA - Hoe kun je een stereofoto bekijken (free viewing, anaglif, 3D-tv, projectie, ...) Verder stelt het bestuur voor om het bedrag dat vrijkomt aan niet betaalde zaalhuur wegens het niet doorgaan van de verenigingsdagen in het eerste deel van het jaar te besteden aan een papieren versie van deze extra editie voor alle leden. Een extra oplage kan worden gebruikt voor promotie en als welkomstgeschenk voor nieuwe leden.

Competities

Er was afgelopen jaar voldoende belangstelling voor de Stereofotocompetitie. Door de COVID-19 maatregelen was het niet mogelijk de inzendingen te projecteren. In plaats daarvan zijn ze met de HTML5-viewer op internet geplaatst. Daarbij is de leden de mogelijkheid geboden ook zelf hun stem uit te brengen. Projectie van de inzendingen zal dit jaar afhangen van de mogelijkheid weer in Huizen samen te komen. Het is daarnaast de bedoeling de foto's ook weer op internet plaatsen en de leden de mogelijkheid te geven om hun stem uit te brengen. Het aantal inzendingen voor de Minute of Fame-competitie was in 2020 te gering. Bij voldoende inzendingen zal de Minute of Fame-competitie wel weer doorgaan. De inzendingen voor 2020 doen ook mee tenzij de inzender hier bezwaar tegen heeft.

Projecties

Er was door de COVID-19-maatregelen afgelopen jaar slechts een beperkt aantal projecties. Ook voor 2021 zal het aantal projecties afhangen van de mogelijkheid in Huizen samen te komen. Het projectieteam kan best nieuwe aanwas gebruiken. Wie hiervoor interesse heeft, kan zich melden bij een van de leden van het projectieteam. Ze leggen graag uit wat het inhoudt.

Onlinebijeenkomsten

Ter vervanging van de afgelaste verenigingsdagen zal weer een aantal onlinebijeenkomsten via Zoom georganiseerd worden. Daarnaast lijkt dit een goede aanvulling op de verenigingsdagen zodra deze weer mogelijk zijn. Met name voor leden die niet naar Huizen kunnen komen is dit een goed alternatief om toch contact te hebben en foto's te delen. Daarnaast kijken we naar de mogelijkheid via Zoom workshops aan te bieden. Ideeën hiervoor of het aanbod zelf iets te presenteren zijn welkom.

Open dag 2021 en Ledenwerving

De Open dag zal in 2021 niet doorgaan.

Promotie van de vereniging

Er is voor dit jaar nog geen vooruitzicht op deelname aan beurzen. In juni 2021 gaat in het kader van de Ode aan de Hollandse Waterlinies de reizende tentoonstelling. De Hollandse Waterlinies door een andere bril van start. Dankzij de inzet van vicevoorzitter Job van de Groep heeft deze tentoonstelling als anaglif te bekijken stereofoto's op groot formaat die door leden van de NVvS gemaakt zijn. Bij deze tentoonstelling wordt een stapel NVvS-flyers gelegd.

<https://odeaandehollandsewaterlinies.nl/agenda/hollandse-waterlinies-door-een-andere-bril/>

Publieke promotie op internet bestaat uit de website van de NVvS:

<https://www.stereofotografie.nl/>

en de aanwezigheid op Facebook:

<https://www.facebook.com/groups/www.stereofotografie.nl/photos/>

3D-beeldbank

Het aanbod is nog beperkt en de commissie Erfgoed heeft voornamelijk door het actief benaderen van leden foto's voor de 3D-beeldbank verzameld. Daarbij liep de commissie tegen een aantal praktische problemen aan. Analoog materiaal moet gescand worden maar investering in een goede scanner heeft alleen zin bij voldoende aanbod aan foto's. Daarnaast is het scannen van foto's en dia's tijdsintensief. Ook komt het voor dat men geen bezwaar heeft foto's in de beeldbank te laten opnemen maar dat men de selectie aan de commissie overlaat, hetgeen bij grote fotocollecties ook veel tijd kost. De commissie Erfgoed beraadt zich hoe aan dit initiatief verder vorm te geven zodat het in de praktijk uitvoerbaar is.

12. Begroting 2021 door de voorzitter

De begroting 2021 is opgenomen in het financieel verslag 2020. Er zijn geen grote incidentele uitgaven voorzien. Door een verdere daling van het aantal leden zal het jaar 2021 naar verwachting met een negatief saldo van € 291 eindigen. Voor 2021 blijft de contributie evenwel gelijk omdat de financiële reserves het genoemde negatieve resultaat wel kunnen dragen. Vanwege de afgelasting van de verenigingsdagen in de eerste helft van het jaar zal de post zaalhuur hooguit 40% bedragen van het begrote bedrag in de voorgaande jaren. Het bestuur stelt voor dit bedrag te besteden aan een extra editie van het 3D-Bulletin (zie ook het voorstel in de toekomstplannen). Een meerderheid stemt vervolgens in met de alternatieve begroting.

13. Uitreiken "Gouden speldjes" voor 25 jaar lidmaatschap

Er waren eind 2020 twee leden die in aanmerking komen voor het gouden speldje. In volgorde van anciënniteit zijn dat:

- De heer W.E. Put
- De heer H. Puister

Het bestuur feliciteert de jubilarissen. Vanwege de coronamaatregelen hebben de jubilarissen hun speldje opgestuurd gekregen.

14. Erelidmaatschap/ Lid van Verdienste

Er zijn geen voordrachten voor het erelidmaatschap en lid van verdienste.

15. Rondvraag

Geen van de deelnemende leden wil gebruik maken van de rondvraag. Traditiegetrouw vraagt Sophieke aandacht voor al het werk dat Dennis doet voor de NVvS: niet alleen het samenstellen van het 3D-Bulletin en het leiden van de bijeenkomsten in Huizen, maar door de coronacrisis ook het organiseren van de onlinebijeenkomsten en het uitbrengen van de Nieuwsbrieven. Een woord van dank is daarbij passend!

16. Sluiting

De voorzitter bedankt de leden voor hun deelname aan en inbreng in deze online-ALV en sluit de vergadering om 20.40 uur.

Sophieke Nijhuis-Bouma
Secretaris

"Twentse natuur" door Theo van Dam

'Minute of Fame'-competitie

Een korte serie door een publieksjury beoordeeld op verschillende facetten zoals compositie, techniek, inhoud, enz.

- Korte serie van ongeveer 1 minuut (met een bepaalde lijn erin), al of niet met video, audio of commentaar.
- Anoniem, uit de serie mag niet blijken wie de maker is (bv. aftiteling of commentaarstem moeten aangepast zijn).
- Projectieformaat 3840x1080
- Inleveren vóór 30 november 2021.

De inzendingen worden getoond en gejureerd op de verenigingsdag op 11 december. Komt deze te vervallen dan schuift het door naar 2022.

'Stereofoto'-competitie

Een deskundige jury oordeelt op de verenigingsdag in november over individuele stereofoto's onderverdeeld in een aantal categorieën.

- Aantal: maximaal 10, maar minder heeft de voorkeur.
- Categorieën: Landschappen, Macro, Mensen, Architectuur, Bewerkte plaatjes en de Vrije categorie. Indien er in een categorie voldoende inzendingen zijn dan wordt deze apart beoordeeld.
- De jury bestaat uit een aantal nader te benoemen deskundigen die op verschillende facetten zullen gaan beoordelen. Bijvoorbeeld compositie, techniek, enz. De foto's worden willekeurig genummerd en zonder vermelding van de maker aan de jury voorgelegd.
- Juryleden kunnen niet ook zelf deelnemen.
- Projectieformaat 3840x1080.
- Inleveren vóór 1 november 2021.

De foto's worden getoond op de verenigingsdag op 11 december. Dan wordt ook de uitslag van de jury bekend gemaakt. Gedurende de maand november zijn de foto's tevens via de HTML5 Stereo Viewer te bekijken en kunnen de leden zelf hun eigen favoriet aanwijzen.

Inzendingen kunnen het hele jaar door aan de programmasamensteller worden gestuurd. Neem voor details contact op met John Klooster, programma@stereofotografie.nl.

Opmerking bij projectieformaat 3840x1080: Linker- en rechterbeeld in full-HD formaat van 1920x1080 pixels. Bij afwijkend formaat van de opname het beeld aanvullen met zwarte balken (het linker- en rechterbeeld wel gecentreerd houden in het midden van het linker- en rechterdeelvlak van 1920x1080). NB: de inzendingen moeten projecteerbaar zijn, dus linkerbeeld links! Voor beide competities geldt dat bij meerdere inzendingen van één persoon slechts de beste (per categorie indien van toepassing) in aanmerking komt voor een prijs.

Het auteursrecht van een inzending blijft bij de maker, maar foto's uit inzendingen kunnen worden geplaatst in het 3D-Bulletin en op de website van de vereniging tenzij de inzender daar expliciet bezwaar tegen heeft gemaakt.

Mededelingen Bibliotheek NVvS

In deze rubriek worden aankondigingen gedaan van nieuwe aanwinsten voor de NVvS-bibliotheek.

Stereoscopy

Onder de naam Stereoscopy verschijnt vier keer per jaar het bulletin van de International Stereoscopic Union (ISU). Evenals het 3D-Bulletin van de NVvS bevatten de nummers van Stereoscopy veel mooie stereofotobeeldingen en nodigen zeker uit tot lezen en kijken. De nummers van Stereoscopy zijn te leen bij de NVvS-bibliotheek.

Stereoscopy nummer 124 (2020 nr. 4) opent met Member Highlight, een interview met Dennis Green (USA). Zijn eerste kennismaking met stereofotografie waren de View-Master-schijfjes. In het interview vertelt hij o.a. over de camera's die hij gebruikt, het soort foto's dat hij maakt, zijn (bestuurlijke) activiteiten binnen de stereofotografiewereld en zijn gedachten over de toekomst van de stereofotografie.

In Stereoscopy History wordt een overzicht gegeven van alle tot nu toe gehouden ISU-congressen, 22 in totaal. Het eerste was in 1975 in Wageningen, waar de ISU ook werd opgericht. Vanaf 1983 werd het ISU-congres om de twee jaar gehouden, met in 1997 en 2011 opnieuw een congres in Nederland in Rolduc (Limburg) resp. Egmond aan Zee. Vanwege de coronapandemie is het voor 2021 geplande congres in Tsjechië doorgeschoven naar 2022 en zal dan plaatsvinden van 13-19 september. Als opmaat voor dit congres schreef Hermine Raab, de huidige voorzitter van de ISU, een artikel over de Tsjechische componist Bedřich Smetana (1824-1884) en zijn compositie De Moldau. Hierbij heeft hij zich la-

ten inspireren door de gelijknamige 430 km lange rivier.

Andrew Lauren (USA) maakte in 2019 in het kader van de 500ste sterfdag van Leonardo da Vinci een reis naar Amboise, een stad aan de Loire. Hier bracht Da Vinci namelijk zijn laatste jaren door. Het reisverslag van Lauren is voorzien van fraaie stereofoto's. Van heel andere orde is de bijdrage van Boris Starosta (USA) over creatieve naakt- en erotische fotografie in 3D. Zijn foto's lijken daarbij soms wel kunstzinnige zoekplaatjes.

David Starkman (USA) beschrijft zijn ervaringen met 3D-systeemcamera's die vanaf 2009 op de markt zijn gebracht, waarbij het dus niet gaat om gekoppelde camera's. Het begon met de Fujifilm W1, daarna volgden de Panasonic Lumix DMC-3D1 en de Fujifilm W3. In 2011 komt GoPro met het "Hero 3D System", een 3D-videocamera, waarmee je ook stilstaande beelden kunt fotograferen. Daarbij moet dan de intervaltijd op 60 seconden worden ingesteld en in die tijd kan één foto worden genomen, waarna de video-opname snel moet worden gestopt. In 2013 brengt GoPro een verbeterde versie op de markt: het "Dual Hero System". Die verbetering zit hem vooral in het gebruiksgemak omdat je zonder de zojuist beschreven workaround stilstaande opnames kunt maken. Samen met zijn vrouw Susan Pinsky wordt Starkman genoemd in het artikel van Dwight Harvey (USA) over de 3-D Legends Hall of Fame. Op de website www.3-dlegends.com laten zij aan de hand van stereofoto's biografieën zien van 3D-coryfeeën die in de ontwikkeling van de stereofotografie een belangrijke rol hebben gespeeld. Voorbeelden hiervan zijn Seton Rochwite als de bedenker van de Stereo Realist-camera, Jacobus G. Ferwerda, Hugo de Wijs en Harry zur Kleinsmiede.

Hermine Raab (Oostenrijk) doet verslag van de in 2021 gehouden 10de internationale Weense 3D-fotocompetitie. Er waren 31 inzendingen uit 10 landen (Australië, Duitsland, Groot-Brittannië, Italië, Japan,

Portugal, Zwitserland, Hongarije, USA en Oostenrijk). De twaalf foto's met de hoogste waardering illustreren het juryrapport. Tot slot van dit nummer van Stereoscopia maakt John C. Bueche (USA) de lezer deelgenoot van de manier waarop hij van een foto een 3D-puzzel heeft gemaakt, een duiwelijke klus zoals hij het zelf noemt.

SOPHIEKE NIJHUIS-BOUMA
Bibliothecaris

Stereo World Online Archief

De National Stereoscopic Association (NSA) is de Amerikaanse 3D-club. Historisch gezien lag hun focus meer op stereokaarten die in zogenaamde folio's tussen leden onderling per post doorgestuurd worden. Gegeven de grote afstanden tussen de leden was dat praktischer dan bijeenkomsten met projecties te organiseren. De NSA organiseert jaarlijks de 3D-Con, een bijeenkomst waar leden elkaar kunnen ontmoeten (de afgelopen twee keer online vanwege COVID-19). Binnen de NSA is ook belangstelling voor de historie van de stereofotografie. Een deel van de leden is meer verzamelaar dan zelf actieve stereofotograaf. Dit komt ook tot uiting in **Stereo World, 3-D Imaging Past, Present & Future**, het 6x per jaar verschijnende magazine van de NSA. Oude jaargangen zijn als pdf te bekijken op de website van de NSA (link 1, kijk onderaan bij *Stereo World Magazine Back Issues*). Momenteel loopt dat tot en met Volume 46 (jaargang 2020-2021). Ben je in een bepaald onderwerp geïnteresseerd of in een specifieke stereofotograaf kijk dan in de Stereo World Index op dezelfde webpagina (helaas slechts bijgewerkt tot en met Volume 41). De actuele informatie is misschien wat verouderd maar veel artikelen zijn tijdloos.

Dennis Boersma

Link 1: <https://stereoworld.org/nsa-stereo-lists/>

Volume 46

Stereo World Vol 46 #1

Stereo World Vol 46 #2

Stereo World Vol 46 #3

Stereo World Vol 46 #4

Stereo World Vol 46 #5

Stereo World Vol 46 #6

Hoe komt u in 't Visnet te Huizen?

Met de **auto** vanuit Amsterdam of Amersfoort over de A1. Afslag Huizen nemen. Na het passeren van de gemeentegrens bij het tweede stoplicht naar rechts. Na 100 meter links afslaan. Alvorens de De Ruyterstraat in te gaan, kunt u uw auto al parkeren.

Openbaar vervoer: Neem vanaf station Naarden-Bussum de regioliner bus 100 richting Blaricum (vertrekt op het hele en halve uur, reistijd 12 minuten). Uitstappen halte Prins Bernhardplein te Huizen. Loop richting de ING Bank (50 m links), alwaar u rechtsaf de De Ruyterstraat inloopt. 't Visnet bevindt zich na ongeveer 80 m aan de linkerzijde.

Het adres van Zalencentrum 't Visnet: De Ruyterstraat 7, 1271 SR Huizen.

Telefoon: 035-5253777

Ledenmutaties

Nieuwe leden:

Verhuisd:

Jeroen de Wijs, Lienden

Ereleden:

Henk Reijnders
Jaap van Loon
Johan Steketee
Gert-Jan Wolkers

JAN M. BROEDERS
LEDENADMINISTRATEUR
NVvS

Word lid van de NVvS-e-groep!

De e-groep heeft als doel informatie sneller naar de leden te krijgen en ook de onderlinge communicatie tussen de leden te bevorderen. Leden kunnen zelf berichten op de e-groep plaatsen die door de andere leden van de e-groep gezien worden. Word dus snel lid! Dat gaat als volgt:

1. Ga naar <https://groups.io>, maak een account aan als u dat nog niet heeft (Sign Up), en log in.
2. Klik op 'Find or Create a Group'.
3. Vul in het zoekveld rechtsboven 'stereofotografie' in.
4. Selecteer de groep 'Stereofotografie NL'.
5. Klik op 'Apply For Membership In This Group'.

*Alleen NVvS-leden kunnen lid worden van de e-groep. De moderator moet uw aanvraag bevestigen. Dat kan even duren (max. een paar dagen). Komt de bevestiging niet of heeft u vragen stuur dan een bericht aan de **Group Owner** op de **Stereofotografie NL Groups.io** pagina.*

Verenigingsdagen

Programma verenigingsdag 206 & 207

Aanpassing verenigingsdagen

In verband met de maatregelen ter voorkoming van de verspreiding van COVID-19 is het noodzakelijk dat u zich van tevoren aanmeldt voor deelname aan een verenigingsdag (e-mail aan de voorzitter). Bij binnenkomst moet u zich melden en een QR-code of vaccinatiebewijs tonen. Verder wordt u dringend verzocht thuis een zelftest te doen.

In de zaal dient 1,5 m afstand gehouden te worden. Daarom is het maximum aantal deelnemers beperkt tot 50. Mondkapje is niet verplicht maar mag natuurlijk wel als u zich daar prettiger bij voelt.

De verenigingsdag gaat door bij voldoende aanmeldingen. Ieder die zich heeft aangemeld krijgt hierover uiterlijk de vrijdag voor de verenigingsdag per e-mail een bericht. Mocht u geen bericht hebben ontvangen kijk dan op de website.

Het bestuur

JOHN KLOOSTER
PROGRAMMASAMENSTELLER

Zaterdag 25 september 2021

Standaard verenigingsdag met 3 projectieblokken van 45 minuten om 11.15 uur, 13.30 uur en 14.45 uur. Zaal open vanaf 10.30 uur en afsluiting om 15.30 uur.

Zaterdag 11 december 2021

Standaard verenigingsdag met 3 projectieblokken van 45 minuten om 11.15 uur, 13.30 uur en 14.45 uur. Zaal open vanaf 10.30 uur en afsluiting om 15.30 uur. Bij voldoende inzendingen presentatie van de 'Stereofoto'-competitie en de 'Minute of Fame'-competitie (zie pagina 15).

Programmaoverzicht onder voorbehoud.

De invulling van de projectieblokken wordt een aantal dagen van tevoren gepubliceerd op de website van de NVvS: <http://www.stereofotografie.nl>

Bijdragen voor de verenigingsdagen dienen tijdig te worden ingeleverd bij John Klooster. Neem voor de wijze van versturen van grote bestanden contact op met John (zie pagina 2 voor contactgegevens). In de bestandsnaam graag de tijdsduur opnemen, bijv.: naam_3m06s.ext

NVvS - verenigingsdata 2021 & 2022, onder voorbehoud, raadpleeg de website voor actuele informatie

Zaterdag 25 september 2021 en Zaterdag 11 december 2021
Zaterdag 29 januari 2022 (ALV), Zaterdag 26 maart 2022, Zaterdag 28 mei 2022,
Zaterdag 24 september 2022 en Zaterdag 3 december 2022

Driedimensionaal

Geachte lezer,

Dank voor uw interesse in dit 3D-Bulletin. Het 3D-Bulletin is het blad van, voor en door de leden van de Nederlandse Vereniging voor Stereofotografie.

In de secties Verenigingsnieuws en Verenigingsdagen worden de leden op de hoogte gehouden van nieuws en activiteiten van de vereniging. Hieronder vallen onder andere verslagen van de Algemene Ledenvergadering en de landelijke verenigingsdagen, aanwinsten van de bibliotheek en de data van de landelijke verenigingsdagen.

In de sectie Driedimensionaal staan artikelen met betrekking tot stereofotografie in zeer brede zin. Dit zijn educatieve artikelen over stereofotografie en waarneming van diepte, met theoretische achtergronden en praktische toepassingen. Maar ook de ervaringen van de leden met het uitoefenen van hun hobby. Verder bevat deze sectie beoordelingen van de nieuwste apparatuur en software voor het maken en weergeven van stereofoto's en -video's. De inhoudsopgave op pagina 3 zal u een indruk geven van de variëteit.

Daarnaast bevat het blad in alle secties natuurlijk ook vele door de leden gemaakte stereofoto's.

3D-Bulletin

Een significant deel van de contributie van de leden gaat naar het maken van dit 3D-Bulletin dat in kwalitatief hoogwaardige papieren vorm onder de leden verspreid wordt. Daarom kunnen we dit 3D-Bulletin niet zomaar gratis in digitale vorm ter beschikking stellen. Wij hopen op uw begrip hiervoor.

Volledige versies van het bulletin zullen met een jaar vertraging op de website van de vereniging geplaatst worden. Van recente nummers van het 3D-Bulletin wordt een versie geplaatst waarin de sectie Driedimensionaal vervangen is door de tekst die u nu leest.

Vindt u het jammer dat u de sectie Driedimensionaal van deze uitgave van het 3D-Bulletin niet kan lezen? Overweeg dan lid te worden van onze vereniging (zie onze website voor details). U krijgt het 3D-Bulletin dan driemaal per jaar thuisbezorgd. Verder geeft het lidmaatschap toegang tot onze verenigingsdagen waar de leden onderling hun ervaringen uitwisselen en genieten van hoogwaardige 3D-projectie van stereo-opnames van de leden. Wilt u eerst eens vrijblijvend kennismaken, bezoek dan onze Open Dag in september of meldt u aan bij de voorzitter of de penningmeester met het verzoek om een reguliere verenigingsdag als introduc e bij te mogen wonen.

Heeft u interesse in de stereofotografie (het zelf maken van stereofoto's en/of genieten van het kijken naar stereofoto's) dan hopen wij u als lid van onze vereniging te mogen verwelkomen.

Namens de Nederlandse Vereniging voor Stereofotografie,

Dennis Boersma
Voorzitter

ps.: Bent u reeds lid van de vereniging en wenst u het 3D-Bulletin in digitale vorm te ontvangen om het op uw pc of tablet te lezen stuur dan een verzoek hiertoe per e-mail aan: voorzitter@stereofotografie.nl